

Motorikk, persepsjon, og kognisjon hos barn under to år.

Magnus L. Kirø

February 28, 2015

Contents

1 Introduksjon	2
2 Motorikk i utviklingen	2
3 Kognisjon i utviklingen	2
4 Sammenhenger	3
5 Problematisering	4

1 Introduksjon

Oppgavens fokus er barn i alderen 0 til 2 år, og sammenhengen mellom kognisjon og motorikk.

Fra psykologien har Gibson og Piaget vært sterke bidragsytere innen persepsjon vår forståelse av den.

Utviklingen av motorikken, og kognisjon, hos barn vil bli belyst. Barns motoriske ferdigheter vil bli satt i sammenheng med barns persepsjon. Og problematisering av dette vil oppsummere oppgaven.

2 Motorikk i utviklingen

I tidlig utvikling hos barn kan man observere en rask læring og tilpasning til omgivelsene. Barn utvikler seg fra lett rulling fra side til rygg eller mage, og over til å gå og løpe etter to år. Utviklingen har kjapt gått fra grunnleggende bevegelse til å utøve avansert motorikk, som løping.

I det første året lærer barn enkle ting. Håndbevegelser som griping og peking utvikler seg raskt. Krabbing kommer sakte gjennom det første året og barnet kan begynne å stå mot slutten. Barn utvikler krabbing ved først å løfte overkroppen med armene, og trekke beine inn under kroppen. Til å begynne med er det lite bevegelse frammover, men det kommer raskt. Krabbing opp og ned trapper er mulig når barnet nærmer seg ett år. Utforsking av objekter blir en fremtredende aktivitet. Ting som stabling og prikking av objekter er typiske utforskningshandlinger.

Utover bevisste handlinger utvikler barn også reflekser. I det første året er det reflekser som gripereflekse, blinking, og suging som er markante.

I løpet av det andre året, til barnet blir to år gammelt, utvikles krabbingen fra å være utforskende til å være kjapp og dyktig. Balansen er i utvikling, og barnet klarer å reise seg og stå på egenhånd. Mot slutten av perioden kan barnet gå alene. Barnet har dog vanskeligheter med hindre, og faller ofte. Gåing ved hjelp av leker, dytting og draing, er normalt. Løping kommer gradvis, men barnet har problemer med å stoppe.

Tegning blir en del av hverdagen, og barnet kan bære leker fra et sted til et annet. I løpet av det andre året begynner barnet å hjelpe til med å spise selv, holding av skjeer og glass/kopper.

3 Kognisjon i utviklingen

Sentralt i utviklingen av kognisjon står det visuelle, hørsel, smak, og berøring. Det er berøring og det visuelle som er tette knyttet til motorikken. Tale

og sosiale ferdigheter ligger også til den kognitive utviklingen. I det første året observeres det at barn utvikler fokus for objekter og voksne. Barnet vil følge lyd, og se i retningen lyder kommer fra. Visuelt utvikler barnet evnen til å oppfatte dybde, og evnen til å følge blikket til andre. Barnet vil også se etter leker som er sluppet, samt å følge med på hvor leker som blir sluppet havner.

Talemessig begynner barn å babble mot foreldrene og andre voksne de kjenner igjen. Barn begynner å like det å lage lyder, og kan etterhvert lage lyder, kombinasjoner av vokaler og konsonanter, som 'mumu' og 'dada'. Snart etter de sammensatte lydene kommer repetisjon av ord i rekkefølge, gjerne 2 og 3 ord etterhverandre.

De sosiale utviklingene går i hovedsak på at barn smiler til sine foreldre og at de liker å se på nye ansikter. Utover det kan barn vise angst overfor fremmede og bli skremt av brå lyder. Enkle kommandoer blir forstått, og barnet hjelper til med å kle på seg selv.

I det andre året ser man rask utvikling på objektforståelse. Objekter kan flyttes fra en hånd til en annen når barnet får et nytt objekt. Og barnet kan håndtere opp til fire objekter samtidig, ved å sette fra seg et på fanget e.l. Billedbøker blir interessante, formleker blir gjennomførbare og man kan se enkle ansiktsuttrykk. Autisme blir som oftest avdekket i denne alderen.

Barnet kan gjenkjenne favorittsangen sin. Talen hos ett-åringer utvikler seg til å ha flere ord, og korte setninger på to til tre ord. På den sosiale fronten kan barnet nå delta i paralell lek, det at to barn kan leke sammen uten å forstyrre hverandre. Barnet begynner også å spise på egenhånd.

4 Sammenhenger

Barn som nærmer seg toårs alderen er i stand til å forestille seg handlinger og objekter uten å faktisk utføre handlingene rent fysisk. Dette danner grunnlag for at det motoriske henger sammen med det kognitive via persepsjoner. Persepsjonene vil være en form for kommunikasjonskanal mellom den oppfattelsen mennesker har av verden og det vi kan sanse av omgivelsene.

Piaget deler utviklingen opp i stadier. Det første stadiet er det sensoriske, hvor barn opp til 24 måneder utvikler reflekser, koordinasjon, og mental representasjon. I dette stadiet mener Piaget at barn utvikler forståelse og kunnskap om verden, på en progressiv måte, ved å samkjøre fysiske interaksjoner med erfaringer. Her blir den mentale representasjonen av verden aktivt tilpasset av de nye inntrykkene som blir erfart gjennom sansing og berøring.

En Gibsoniansk tilnærming til utviklingen hos barn er å betrakte mu-

ligheter i miljøet og motivasjonen til å utforske dem. Dette er nært knytte til teorien om direkte persepsjon fra Gibson. Barn utvikler dybdesynet, og dermed finner de flere muligheter i verden, noe som forsterker ønsket om å utforske verden mer. Dette er en forsterkende sirkel. Hovedfaktoren er at barn lærer, av nødvendighet, å oppfatte informasjon, fra forskjellige objekter, som kan benyttes i daglige aktiviteter.

I essens er disse to tilnærmingene adskilt av gruppering versus kontinuitet. Piaget skiller utviklingen i stadier, og har plassert forskjellige ferdigheter til forskjellige tider av utviklingen. Mens Gibson-tradisjonen setter utviklingen i en slevforsterkende syklus, bedre dybdesyn gir mer utforsking som gir mer dybdesyn. For Piaget er det utviklingen av den kognitive oppfattelse av verden som driver utforskningen videre. Mens Gibson-vinklingen setter de motoriske sanseintrykkene som en sterkere pådriver for utvikling.

5 Problematisering

Både Piaget og Gibson-tradisjonen har blitt kritisert gjennom årene. Gibson-tradisjonen for å være uklar når det kommer til kognisjon. Direkte persepsjon står sentralt, mens indirekte og forstående kognisjon blir oversett. En del av forsøkene fra Gibson-tradisjonen er også blitt kritiser for ikke å ta for seg voksne, man får da ikke sette på virkningene over et større aldersspenn.

For Piaget sin del går kritikken mye ut på at man ikke kan dele opp utviklingen i klare stadier. Det er for mye overlapp og gradvis utvikling til at stadiene gir god gjengivelse av den observerte utviklingen. I noen tilfeller blir også barn undervurdert. Det er også ting som tyder på at utviklingen er domenespesifikk, noe Piaget ikke tar hensyn til.

Et samspill mellom motorikk, persepsjon, og kognisjon kan anses for å være naturlig. Det er vanskelig å si at en av de tre aspektene har økt innflytelse over de andre, og det er heller sansynlig at de tre aspektene påvirker hverandre i ulik grad.